

Extrait n°1 La ligature d'Isaac (Genèse 22)

ה ויאמר אברהם אל-נעריו שבו-לכם פה עם-החמור ואני והנער גלכה עד-כה ונשתחוה ונשויבה אליכם :
ו ויקח אברהם את-עצי העלה וישם על-יצחק בנו ויקח בידו את-האש ואת-המאכלת וילכו שניהם יחדו :
ז ויאמר יצחק אל-אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בני ויאמר הנה האש והעצים ואיה השם לעלה :
ח ויאמר אברהם אלהים יראה-לו השם לעלה בני וילכו שניהם יחדו :
ט ויבאו אל-המקום אשר אמר-לו האלהים ויבן שם אברהם את-המזבח ויערף את-העצים ויעקד את-יצחק בנו וישם אתו על-המזבח ממעל לעצים :
י וישלח אברהם את-ידו ויקח את-המאכלת לשחט את-בנו :
יא ויקרא אליו מלאך יהוה מן-השמים ויאמר אברהם אברהם הנני :
יב ויאמר אל-תשלח ידך אל-הנער ואל-תעש לו מאומה כי עתה ידעתי כי-ירא אלהים אתה ולא חשכת את-בנדך את-יחידך ממני :
יג וישא אברהם את-עיניו וירא והנה-איל אחר נאחו בסבב בקרניו וילף אברהם ויקח את-האיל ויעלהו לעלה תחת בנו :
יד ויקרא אברהם שם-המקום ההוא יהוה יראה אשר יאמר היום בהר יהוה יראה :

Extrait n°2 Michna Taanit 2:4

על הראשונה הוא אומר, מי שענה את אברהם בהר המוריה, הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הנה, ברוך אתה ה' גואל ישראל.

Pour la première [bénédictio] il dit: Celui qui a répondu à Abraham sur le Mont Moriah, il vous répondra, entendra la voix de votre plainte en ce jour-là. Béni-sois-tu Dieu, Libérateur d'Israël.

Poèmes liturgiques

Extrait anonyme des seli'hot

דעני לאברהם אבינו בהר המוריה. ענינו : דעני ליצחק על גבי מדבחה. ענינו

Celui qui a répondu à Abraham sur le Mont Moriah, il nous répondra. Celui qui a répondu à Isaac sur l'autel, il nous répondra.

Extrait n°3 R. Saadia Gaon (Irak, 10e siècle)

כְּבֵשׁ קִנְאָתוֹ מִדְּבָרִים אֵילוּ, וּבִיטֵל חַיּוֹ מִפְּנֵי רְצוֹנְךָ
כִּי טוֹב חֶסֶדְךָ מֵחַיִּים.
וּבָאָה מֵאֲכֵלֵת עַד צְנָאוֹ, וְנִגְעָה חֶרֶב עַד נֶפֶשׁוֹ
דְּלוֹ עֵינָיו לְמָרוֹם, וְאֵלֶיךָ נֶפֶשׁוֹ נִשְׂאָ
וְעֵינֵי הָאָב אֶל הַהָרִים, לְדַעַת מֵאֵין יָבֵא עֲזָרָם.
בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מְלֹאֲתָה רַחֲמִים וְשִׁלְחָתָ עֲזָרָם מֵעַמְּךָ יְיָ
וְהִשְׁמַעְתָּ קוֹל מִן הַשָּׁמַיִם, אֵל תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל הַנְּעָר וְאֵל תַּעַשׂ לוֹ מֵאוֹמְרוֹ

Il domina sa fougue par ces paroles, annula sa vie devant ta volonté,

Car ta grâce surpasse la vie.

Le couteau arriva à sa gorge, l'épée toucha son être,

Ses yeux se levèrent vers les cieux, son âme s'élança vers toi,

Les yeux du père vers les montagnes, cherchant à savoir qui les secourra.

A ce moment, tu t'emplis de miséricorde et tu fis savoir: leur secours viendra de toi,
Dieu.

Tu leur fis entendre une voix céleste: *N'envoie pas ta main sur le jeune homme, ne lui fait point de mal.*

Extrait n°4 R. Shlomo Ibn Gabirol (Espagne, 11e siècle)

La larme du père jaillit,

Car le fils attendait la mort.

Lui se lamentait et lui pleurait,

Chacun pour son prochain.

דִּמְעַת הָאָב תִּפְכָּה
וְהַבֵּן מוֹת יִחְכָּה
זֶה יִלְלֵל וְזֶה יִבְכֶּה
לְפָאֵת הָאֶחָד

Ahh, mon père sera détruit et effrayé,

Car je tomberais, cadavre, à ses côtés,

Lui restera seul,

Avec l'unique bélier.

הָהָ לְשָׂר אָבִי וּפְחָדוֹ
כִּי אֶפְל חָלָל לְצִדּוֹ
וְנִתַּר הוּא לְבָדּוֹ
וְאֵילוֹ הָאֶחָד

Extrait n°5 R. Moshé Ibn Ezra (Espagne, 11e siècle)

בבכי בהוֹעָדִים
נִיָּב כְּבָדִים
עַם דְּמַעַם הַמָּאֲדָם
הוּא הַנֶּפֶשׁ:

קוֹל נְשֹׂאוֹ
רַחֲמֵיהֶם נִבְמְרוּ
שִׁפְכוּ נַפְשָׁם
כִּי הָדָם –

Leurs voix s'élevèrent dans un pleur commun,
Leurs entrailles brûlaient, leur foie se liquéfiait,
Leur être se déversait avec leurs larmes humaines,
Car le sang est l'être. (Deut. 12: 23)

Extrait n°6 T.B Rosh Hashana 16a

אמר רבי אבהו: למה תוקעין בשופר של איל? אמר הקדוש ברוך הוא: תקעו לפני בשופר של איל,
כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני.

Rabbi Abahou enseigne: Pourquoi sonnons-nous dans une corne de bélier ? Car Le
Saint-Béni-Soit-il dit: Sonnez dans une corne de bélier, pour que je me souvienne de la
ligature d'Isaac, fils d'Abraham, et que je vous considère comme si vous vous étiez
vous-même ligotés devant moi.

Extrait n°7 Bénédiction des prières du *Moussaf*

מלכויות

כִּי אַתָּה ה' אֱלֹהִים אֱמֶת, וַדְּבַרְךָ מְלַכְנוּ אֱמֶת וְקִיָּם לְעַד. בְּרוּךְ אַתָּה ה', מְלִךְ עַל כָּל הָאָרֶץ, מְקֻדָּשׁ
(בשבת: השֶׁבֶת ו) שְׂרָאֵל וַיּוֹם הַזְּכוֹר:

Car tu es, Dieu, véritable et ta parole, notre roi, est vérité et éternelle. Béni-sois-tu
Dieu, régnant sur toute la terre, sanctifiant Israël et le jour du souvenir.

זכרונות

כִּי זוֹכֵר כָּל הַנְּשִׁפְחוֹת אֶתָּה. וְאִין שְׂכָחָה לְפָנֶי כֶּסֶא כְבוֹדְךָ. וְעַקְדַת יִצְחָק הַיּוֹם לְזָרְעוֹ תִּזְכֹּר.
בְּרוּךְ אַתָּה ה', זוֹכֵר הַבְּרִית:

Car tu te souviens de tout ce qui est oublié, et il n'y a point d'oubli de devant ton trône. Souviens-toi, aujourd'hui, de la ligature d'Isaac pour sa postérité. Béni sois tu, Dieu, qui te souviens de l'Alliance.

שופרות

כי שומע קול שופר אֶתָּה, וּמֵאֲזִין תְּרוּעָה וְאִין דּוּמָה לָךְ. בְּרוּךְ אַתָּה ה', שׁוֹמֵעַ קוֹל תְּרוּעַת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל (בשבת לא יאמר "היום") היום בְּרַחֲמִים :

Car tu entends la voix du Shoffar, tu écoutes la *térouaet* nul ne te ressemble. Béni sois tu, Dieu, qui entend la voix de *térouade* ton peuple Israël, aujourd'hui, avec miséricorde.

Extrait n°8 PirkeiDérabbi Eliezer 32

כשבא אברהם מהר המוריה, חרה אפו של סמא"ל, שראה שלא עלתה בידו תאות לבו לבטל קרבנו של אברהם, מה עשה, הלך ואמ' לשרה, אי שרה, לא שמעת מה שנעשה בעולם, אמרה לו לאו, אמ' לה לקח אישך הזקן לנער יצחק והקריבו לעולה, והנער בוכה ומייליל שלא יכול להנצל, מיד התחילה בוכה ומייללת, בכתה שלש בכיות כנגד שלש תקיעות, שלש יללות כנגד שלש יבבות, ופרחה נשמתה ומתה, בא אברהם אבינו ומצאה שמתה, שנאמר ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה. מהיכן בא, מהר המוריה.

Lorsque vint Abraham du Mont Moriah, Samaël constata avec agacement qu'il n'avait réussi à l'empêcher de faire son sacrifice. Que fit-il ? Il partit et dit à Sarah: Bonjour Sarah, n'as-tu pas entendu ce qui se passe sur terre ? Elle lui dit: Non. Il lui dit: Ton vieil homme a pris Isaac pour l'offrir en holocauste et le jeune homme pleure et gémit, car il ne peut être sauvé. Immédiatement, elle commença à pleurer et gémir. Elle pleura trois pleurs, contre les trois *tékiot* et elle gémit trois gémissements, contre les trois *yélalot*, jusqu'à ce que son âme sorte et qu'elle mourut.

Abraham arriva et vit qu'elle était morte. Comme il est dit: *Abraham vint prononcer l'allocution funèbre pour sa femme et la pleurer*. D'où vint-il ? Du Mont Moriah.

Extrait n°9 VayikraRabba 20

יָדַע שָׂכֵן, שְׁחֹזֵר יִצְחָק אֶצֶל אָמוֹ, וְאָמְרָה לוֹ: אֵן הֵייתָ בְּרִי, אָמַר לָהּ: נִטְלִינִיאָבִי וְהִלְגִי הָרִים וְהוֹרִידִנִי גְבְעוֹת וְכוּ, אָמְרָה: וַיִּ

Sache que quand Itshak est rentré chez sa mère, elle lui dit : où étais-tu ? Il lui dit : mon père m'a pris, m'a fait gravir des montagnes et descendre des collines, et m'a fait monter en haut d'une montagne, et a construit un autel, ... et a pris le couteau pour

m'égorger. Elle lui dit : Oy, fils de la douleur, sans l'ange tu aurais été égorgé à cette heure ? Il lui dit : oui. À cet instant elle hurla six hurlements en regard des six sonneries. Elle n'eut pas le temps de finir qu'elle était déjà morte.

על בְּרִי דְרִינְתָא , אֵלוּלֵיהֶמְלֶאָדָּ
כָּבֵר הָיִיתָ שְׁחוּט? אָמַר לָהּ אֵין
בְּאוֹתָהּ שְׁעָה צְוָחָה שְׁשָׁה קוֹלוֹת
כְּגַדְשָׁה תְקִיעוֹת , אָמְרוּ לֹא
הַסְפִיקָה אֶת־הַדָּבָר עַד שְׁמִתָּהּ.

T.B Rosh Hashana 16a

Le Saint-Béni-soit-il dit: Prononcez devant moi, à Rosh Hashana, les *malkhouyot*(royautés), les *zi'hronot*(les souvenirs) et les *shofarot*.
Les *malkhouyot* – Pour que vous me placez Roi sur vous ;
Les *zi'hronot* - pour que votre souvenir vienne à moi pour le meilleur.
Et comment ? Par [le son du] shofar.

אמר הקדוש-ברוך-הוא :
אמרו לפניי בראש השנה
מלכויות, זכרונות ושופרות ;
מלכויות - כדי שתמליכוני
עליכם ;
זכרונות - כדי שיבוא לפניי
זכרוכם לטובה,
ובמה? – בשופר.

Extrait n°10 R. Yehouda Abbas (Fes, 12e siècle)

Au moment où les portes de la bienveillance s'ouvrent,
Le jour où j'ouvre mes paumes vers l'Éternel,
De grâce, en ce jour de reproche, souviens toi pour moi
Du ligateur, du ligaturé et de l'autel. [...]

עַתָּה שְׁעָרֵי רַצוֹן לְהִפָּתַח
יוֹם אֶהְיֶה כְּפִי לְאֵל שׁוֹטֵחַ
אֲנִי זְכוֹר נָא לִי בְיוֹם הוֹכַחַת
עוֹקֵד וְהַנְּעֻקָּד וְהַמְזוּבָּח
[...]

Il prépara l'autel avec vigueur et force,
Il ligota Isaac comme on ligote un bélier.
La lumière du jour s'obscurcit dans leurs yeux.
Les larmes coulèrent en troupe,
L'œil pleure avec amertume, mais le cœur est joyeux,
Le ligateur, le ligoté et l'autel.

הִכִּין עֲצֵי עוֹלָה בְּאוֹן וְחֵיל
וַיַּעֲקֵד יֶצְחָק בְּעֻקְדוֹ אֵיל
וַיְהִי מְאוֹר יוֹמָם בְּעֵינָם לֵיל
וְהַמּוֹן דָּמְעָיו נוֹזְלִים בְּחֵיל
עַין בְּמַר בּוֹכָה וְלֵב שְׂמֵחַ
עוֹקֵד וְהַנְּעֻקָּד וְהַמְזוּבָּח

Contez à ma mère que son allégresse est partie,
Son fils, qu'elle avait enfanté à 90 ans
Et partit dans les flammes, dévorait par le couteau.
De grâce, pitié, qu'on lui trouve un consolateur.
Je souffre pour la mère en larmes, gémissante.
Le ligateur, le ligoté et l'autel.

שיחיו לְאִמִּי כִּי שְׂשׂוֹנָה פָּנָה
הִבּוֹ אֲשֶׁר יִלְדָה לְתַשְׁעִים שָׁנָה
הִיָּה לְאִשׁ וְלִמְאֻכָּלֶת מְנָה
אֲנִי אֲבַקֵּשׁ לָהּ מִנַּחֵם אֲנָה
צַר לִי לְאִם תִּבְכֶּה וְתִתְנַפֵּחַ
עוֹקֵד וְהַנְּעֻקָּד וְהַמְזוּבָּח

Face à la lame, ma parole se trouble,
Pitié, mon père, aiguise la et mon lien

מִמְאֻכָּלֶת יְהִמָּה מִדְּבָרֵי

Resserre le. Une fois ma chair consumait
Amasse ce qui restera de mes cendres
Et va dire à Sarah: Ceci est le parfum d'Isaac.
Le ligateur, le ligoté et l'autel.

נָא חֲדָדָה אָבִי וְאֵת מֵאֶסְרִי
חֲזֵק וְעַתָּה יְקַדֵּךְ בְּבִשְׂרִי
קַח עִמָּךְ הַנְּשֶׂאֶר מֵאֶפְרַי
וְאָמַר לְשָׂרָה זֶה לְיִצְחָק רֵיחַ
עוֹקֵד וְהִנְעִקְדָה וְהַמְזַבֵּחַ

Tous les anges célestes s'émurent,
L'*ofen*, le *saraf* implorèrent sans arrêt,
Suppliant Dieu en faveur du prince de l'armée.
De grâce, offre une rançon ou un remplacement !
Pitié, que le monde ne perde pas sa lune.
Le ligateur, le ligoté et l'autel.

וַיִּהְיוּ כָּל מַלְאָכֵי מְרַכְבָּה
אוֹפְנוֹ וְשָׂרָף שׁוֹאֲלִים בְּנִדְבָה
מִתְחַנְּנִים לְאֵל בְּעַד שֶׁר צָבָא
אֲנָא תְּנֶה פְדִיּוֹם וְכֹפֶר הֶבֶה
אֵל נָא יְהִי עוֹלָם בְּלִי יָרַח
עוֹקֵד וְהִנְעִקְדָה וְהַמְזַבֵּחַ

Le maître des cieux dit à Abraham:
N'envoie pas ta main sur l'un des trois lumineux.
Rentrez en paix, anges de *mahanaïm*,
Ce jour est un jour de mérite pour les enfants de
Jérusalem,
En ce jour, j'ouvre les portes de la miséricorde.
Le ligateur, le ligoté et l'autel.

אָמַר לְאַבְרָהָם אֲדוֹן שְׁמַיִם
אֵל תִּשְׁלַחַה יָד אֶל שְׁלִישׁ
אוֹרִים

שׁוּבוּ לְשָׁלוֹם מֵלְאָכֵי מַחְנִים
יוֹם זֶה זְכוּת לְבָנֵי יְרוּשָׁלַיִם
בּוֹ שְׂעָרֵי רַחֲמִים אָנִי פּוֹתַח
עוֹקֵד וְהִנְעִקְדָה וְהַמְזַבֵּחַ

Toi, résident au Palais, par l'Alliance et le serment,
Souviens toi de l'assemblée tourmentée et frappée,
Et entend la sonnerie qui retentit et la *téroua*.
Annonce à Sion que le temps de la Délivrance est
arrivé.

Je leur envoie Ynon et Eliah.

Le ligateur, le ligoté et l'autel.

לְבְרִיתֶךָ שׁוֹכֵן זְבוּל וְשִׁבְעָה
זְכָרָה לְעֵדָה סוֹעֶרָה וְנִגְוָעָה
וְשִׁמְעַתְּ תִּקְוֵיָה תוֹקְעָה וְתִרְוָעָה
וְאָמַר לְצִיּוֹן בָּא זְמַן הִישׁוּעָה
יְנוּן וְאַלְיָה אָנִי שׁוֹלֵחַ
עוֹקֵד וְהִנְעִקְדָה וְהַמְזַבֵּחַ